

Марела Манојловић
Бранкица Ђурић

Свет око нас 2а

Уџбеник за други разред
основне школе





Марела Манојловић
Бранкица Ђурић

Свет око нас 2а

Уџбеник за други разред основне школе

ГЛАВНИ УРЕДНИК

Проф. др Бошко Влаховић

ОДГОВОРНА УРЕДНИЦА

Доц. др Наташа Филиповић

РЕЦЕНЗЕНТИ

Небојша Влаховић, професор разредне наставе,
ОШ „Мирослав Антић”, Београд
Катарина Миличић, професор разредне наставе
Др Наташа Вујисић Живковић, педагог

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА

Биљана Никић

ДИЗАЈН

Студио „Omnibooks” Београд
Иван Јоцић

ИЛУСТРАЦИЈЕ

Александра Шошкић

ИЗДАВАЧ

Едука д.о.о. Београд
Ул. Змаја од Ноћаја бр. 10/1
Тел./факс: 011 3287 277, 3286 443, 2629 903
Сајт: www.eduka.rs; имејл: eduka@eduka.rs

ЗА ИЗДАВАЧА

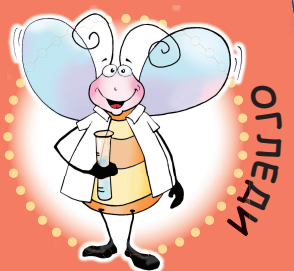
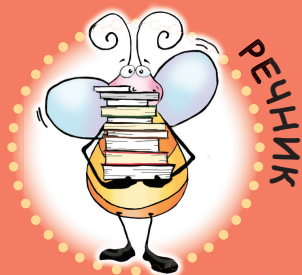
Проф. др Бошко Влаховић, директор

ШТАМПА

ИЗДАЊЕ

ТИРАЖ

ВОДИЧ



Да се
лакше снађеш у
уџбенику, помоћи ћу ти
ја овим знацима:

Здраво,
Ја сам Бубица. Баш тако, једноставно, Бубица.
Повешћу те на чудесно путовање у свет око тебе.
Кад отворимо врата тог света, открићеш узбудљиво
лепу природу и њене становнике. Све што ти је
потребно за овај пут јесу широм отворене очи,
радозналост и спремност да истражујеш. Открићеш
да је све у свету око тебе у некој вези и да је све
подједнако важно. Када наше дружење прође,
знаћеш о свету у коме живиш много више него што
знаш сада. Путовању тада неће бити крај.
Свет око тебе је велики и у њему има још много тога
што чека да га откријеш.
Желим ти срећу!
Пођимо сада.





Садржај

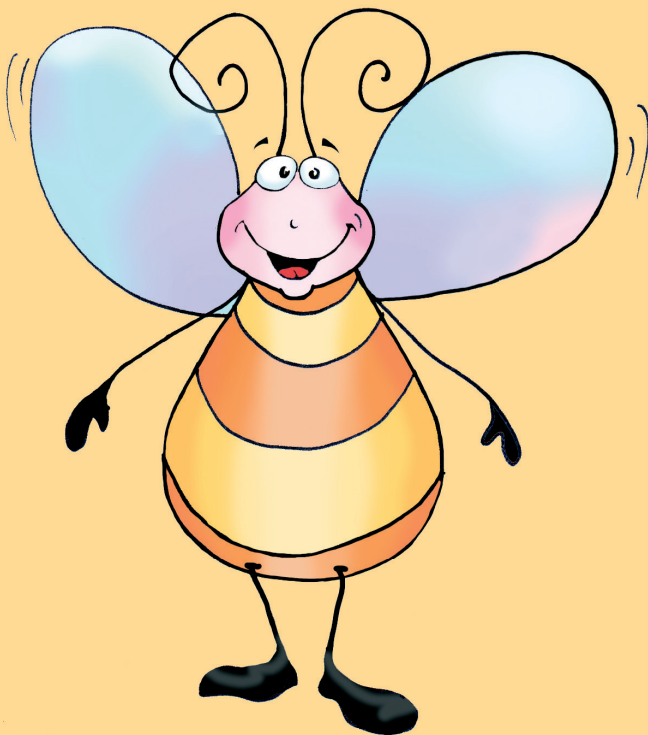
ДРУГИ И ЈА	5
Учионица је свуда око нас	6
Лепо је имати родбину	8
Поштујемо правила у нашим групама	9
Твоја права и твоје обавезе	11
Време је за празнике	13
Шта желимо, а шта нам је стварно потребно	15
<i>Покажи шта знаш</i>	18
<i>Сети се о чему смо учили</i>	21
КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	23
Наша земља има своје симболе	24
Неко живи у селу, а неко у граду	25
Град	26
Село	28
У насељу нисмо сами	32
Брини о себи	34
Саобраћај	39
Безбедно понашање у саобраћају	40
Опасности у саобраћају	42
Правила понашања у превозним средствима	43
Природа уме да изненади	45
<i>Покажи шта знаш</i>	48
<i>Сети се о чему смо учили</i>	51
ЧОВЕК СТВАРА	53
Материјали и њихове особине	54
Различити материјали – различити предмети	57
Нова употреба старих предмета	59
Људи се баве различитим занимањима	60
<i>Покажи шта знаш</i>	62
<i>Сети се о чему смо учили</i>	65



Други и ја

Подсети се и сазнај нешто ново о:

- групама људи којима припадаш;
- правима и обавезама чланова тих група;
- правилима понашања у групама;
- породичним и школским празницима;
- односу својих жеља и потреба.





Учионица је свуда око нас

ВАЖНЕ РЕЧИ:
одељењска
заједница,
ваншколска
заједница



Које школске просторије уочаваш на илустрацији?
Ко ради у овој школи?
Шта школа пружа деци?
Прочитај шта је Душан Радовић написао о учионици и објасни његове речи.



Учионица је:

мислионица, слушаоница, причаоница, питаоница,
дружионица, брисаоница, играоница, певаоница,
тужибабаоница, грицкаоница, клизаоница.

Учионица је свуда око нас.

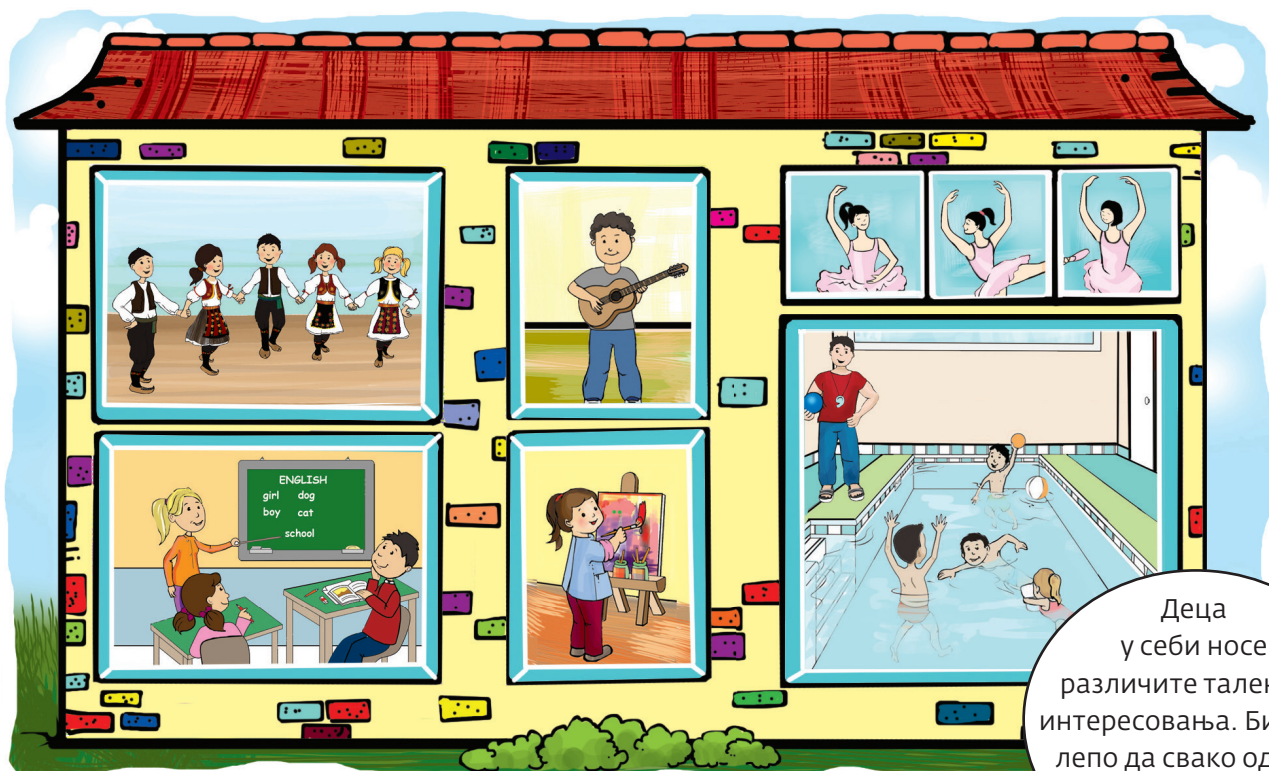
Душан Радовић



Осим у школи, где још можеш да развијаш своје способности и стичеш нова знања? Чиме се бавиш изван школе? Шта те још интересује?



Погледај илустрације и кажи којим се активностима баве твоји вршњаци кад нису у школи. Чиме се баве твоји другари из одељења?



Таленат — посебна способност за нешто, дар.



Деца у себи носе различите таленте и интересовања. Било би лепо да свако од њих добије прилику да их развија.



Ако си и ти члан неке сличне групе, опиши ваше активности. Зашто је добро да се деца баве различитим ваншколским активностима? Које користи имају од њих?

Ученици једног одељења чине једну **одељењску заједницу**. Заједно уче, играју се и друже се. Деца која се баве спортом, плесом, глумом, фолклором, иду у музичку школу или школу страног језика, чланови су и **ваншколских група**. И школске и ваншколске активности помажу деци да развијају своје способности и вештине, пажњу, машту и самосталност. У групама деца уче да сарађују.

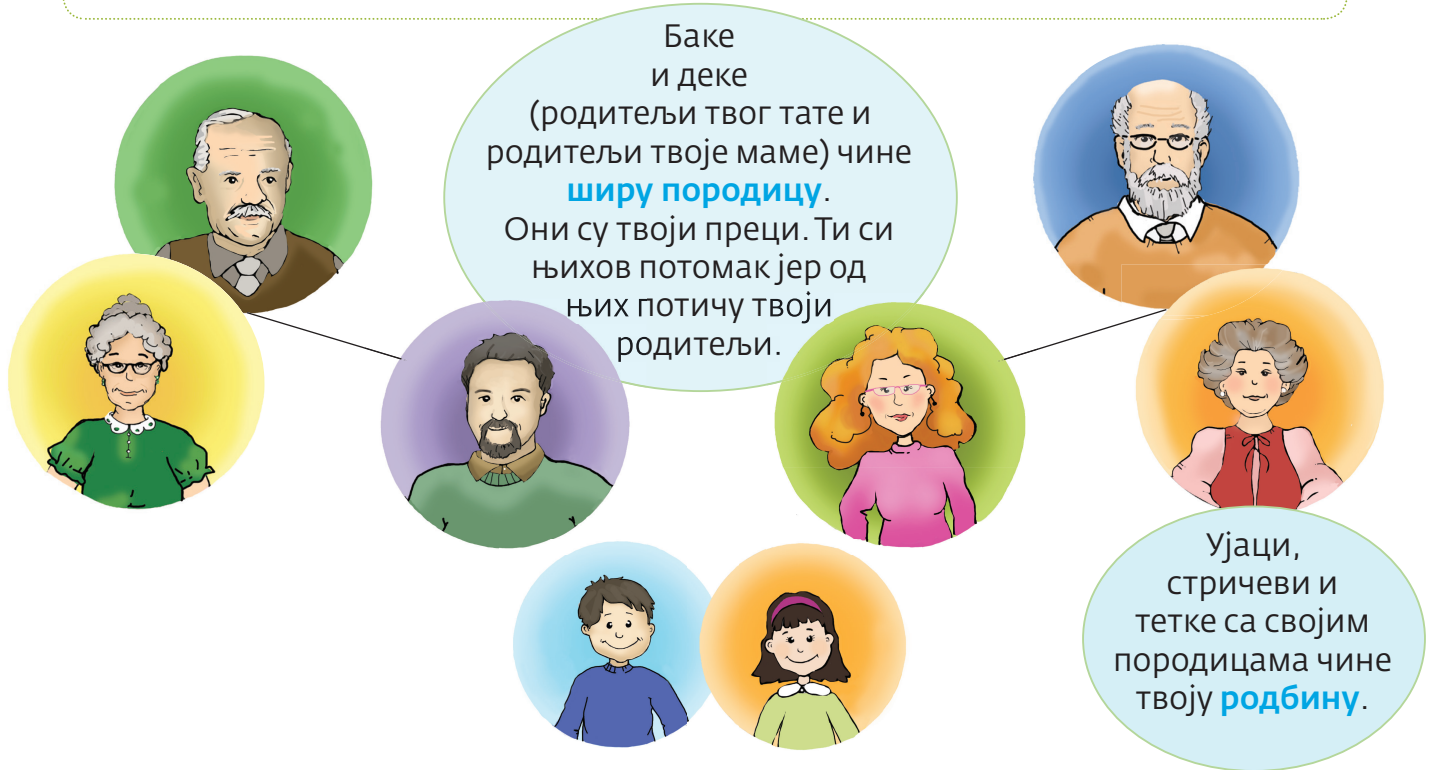


Лепо је имати родбину

ВАЖНЕ РЕЧИ:
ужа породица,
шира породица,
родбина



Ко све чини твоју **ужу породицу**?
Које речи ти прве падају на памет кад помислиш на чланове своје породице?
Зашто је породица важна?



Питај баке и деке како су се звали њихови родитељи. Нека ти испричају приче о њима и о свом детињству.
Са којим својим рођацима често проводиш време?
Шта радите када сте заједно?



Шта си ти:

свом ујаку? _____

свом стрицу? _____

својој тетки? _____



Опиши и нацртај у свесци свог омиљеног рођака или рођаку. Обавезно им покажи свој рад.

Поштујемо правила у нашим групама



ВАЖНЕ РЕЧИ:
правила
понашања



Које се правило понашања о сређивању простора у којем се играш поштује у твом дому?
Наведи правила понашања у свом одељењу која се односе на чистоћу и уредност учионице.

У школи постоје **правила понашања** која помажу да се успоставе добри односи у одељењу. У њиховом одређивању учествују и ученици. Важно је да их сви поштују.



Која правила понашања постоје у твом одељењу? Шта се дешава ако их неко дете не поштује? Погледај илустрацију на којој се налазе правила која важе у једном одељењу другог разреда. Прочитај их и објасни зашто је важно да их ученици поштују.



Да би вам у школи и изван ње било лепше и лакше, ти и твоји другари направите паное са правилима која важе: за време школског одмора, за боравак у школској библиотеци, за заједнички одлазак на излет и за посету позоришту или музеју. Поделите се у групе, договорите се како ће ваши панои изгледати, смислите правила и илустрирајте их. Поштујте своја правила.



Која је ваншколска заједница приказана на илустрацији?
Које правило понашања поштују њени чланови?



Наведи правила понашања која постоје у твом спортском клубу или школи страног језика.
Зашто је важно да чланови групе поштују та правила? Објасни.



Напиши знак **✓** испред правила која су заједничка за школске и све ваншколске заједнице.

- Слушамо и поштујемо једни друге.
- Редовно долазимо на тренинге.
- Правдамо своје изостанке.
- На часове виолине доносимо своје инструменте.
- Сликарску радионицу сређујемо после часа.

Дечји спортски клубови и школе страног језика, математике, плеса, музике, сликарства, балета такође имају своја **правила понашања** која треба да се поштују. Врло је важно да редовно и на време долазите на часове или тренинге. Пажљиво слушајте свог тренера или учитеља. Поштујте своје другаре у групи. Понашајте се пристojно и у поразу и у победи.



У свесци илуструј своју ваншколску активност. Ако је још увек немаш, нацртај чиме би волео/волела да се бавиш.

Твоја права и твоје обавезе

ВАЖНЕ РЕЧИ:
дечја права,
дечје обавезе



У групама којима припадаш, у породици, школи и изван ње имаш своја права и обавезе. Које су твоје свакодневне школске обавезе? Шта се дешава ако неку од њих не испуњаваш? На шта имаш право када се умориш од својих ђачких обавеза?

Баш ме занимају дечја права. Знам да их има много, а сада ћу сазнати нека од њих.



Пажљиво прочитај разговор твојих вршњака о правима и обавезама.



Имам право да живим са својом породицом.

Али имаш и обавезу да поштујеш чланове своје породице.



Имам право да се школујем и образујем.

Зато редовно долазиш у школу и трудиш се да постигнеш што бољи успех.



Имам право да будем заштићен од насиља.

Зато и ти никада не чини другима оно што не би волео да они чине теби.



Имам право да кажем своје мишљење.

Речи понекад боле више од удараца. Размишљај о речима које упућујеш другима!



Са својим другом или другарицом из одељења настави разговор на исти начин. Разговарајте о још неким правима и обавезама које имате у својој породици.



Деца имају **право** да слободно и безбедно живе, да се школују, да се лече, одмарају, удружују у различите групе, да слободно кажу шта мисле... Деца имају и **обавезу** да поштују и не угрожавају права других. Само је тако могуће да се сви осећају добро, задовољно и заштићено у групама којима припадају.



Кружиће испред реченица које се односе на твоја права обој **плаво**, а на обавезе **црвено**.

- Поштујем све чланове групе.
- Заштићен/Заштићена сам од лоших и опасних ситуација.
- Поштујем договорена правила клуба или школице.
- Стичем нова и корисна знања.
- Тражим додатна објашњења ако ми нешто није јасно.
- Долазим на време у школу или на тренинг.
- Добијам подршку у раду од тренера или учитеља.
- Не уништавам ствари које се налазе у школи и фудбалском клубу у којем тренирам.
- Учествујем у обављању кућних послова.



Са другарима из одељења направи плакат о дечјим правима и обавезама. Донесите и на плакат залепите своје фотографије. Поред њих, у облачићима напишите права и обавезе о којима сте разговарали на овом часу.



Време је за празнике

ВАЖНЕ РЕЧИ:
породични
и школски
празници

Празници су посебни дани у години када се обележавају и славе неки важни догађаји. И породице и школе имају своје празнике.

ШКОЛСКИ ПРАЗНИЦИ



Зашто су празници свечани и леви? Када твоја школа слави Дан школе? Како изгледа прослава овог празника у твојој школи? Зашто твоја школа слави баш тај дан? Ако твоја школа носи име неке личности, сазнај по чему је она била значајна.

У школама се прослављају **школски празници**: Дан школе и школска слава – Свети Сава. Сваког 27. јануара, све школе у Србији славе школску славу Светог Саву. Тада се одржавају свечане приредбе.

Свети Сава је рођен као Растко Немањић у владарској породици. Његов отац, Стефан Немања, био је владар тадашње Србије. Као младић, Растко је одлучио да оде у манастир и да тамо проведе живот. Тада је променио име у Сава. Сава Немањић је отварао школе и болнице, градио цркве и својим примером учио људе да буду добри, вредни и поштени. Због свог праведног живота, после смрти је проглашен за свеца. Због труда да свој народ подучи свему добром и вредном, сматрамо га просветитељем и заштитником школа и образовања.



Најстарији сачувани портрет Светог Саве налази се на фресци у манастиру Милешева.



Како се у твојој школи прославља школска слава? Нацртај у свесци занимљиве детаље са прославе школске славе - Светог Саве или Дана школе.



ПОРОДИЧНИ ПРАЗНИЦИ

Породични празници су веома важни за чланове једне породице. Њима се посебно радују деца. Породице славе различите празнике. Прослављају их са рођацима и пријатељима. Сваки празник има своје обичаје. Неки од њих су: кићење јелке, фарбање јаја, дување свећица на рођенданској торти, даривање поклона.



Заокружи слова поред празника који се прослављају у твојој породици.

а)



рођендан

б)



Божих

в)



Нова година

г)



породична слава

д)



Ханука

ђ)



Бајрам

е)



Ускрс



ЗРНЦЕ ЗАНИМЉИВОГ ЗНАЊА

За Божић, обичај је био да полагајник, први гост који улази у кућу, цара ватру на огњишту и благосиља:

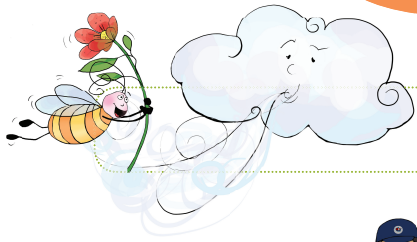
„Колико варница – толико срећица,
колико варница – толико парица,
колико варница – толико у тору оваца,
колико варница – толико прасади и јагањаца,
колико варница – толико гусака и пилади,
а највише здравља и весеља,
Боже, дај!”



Божић у српској кући,
цртеж Феликса Каница

Распитај се и сазнај шта значи израз *царати ватру*. Опиши обичаје који се поштују у твојој кући током Божића или неког другог празника.

Природа уме да изненади



Кад кажемо олуја, на шта све помислиш?



Добар дан, децо! Ја сам Мирко Спасић. Радим у одељењу полиције које је задужено за ванредне ситуације. Помажем људима да науче како да се правилно понашају у случајевима великих временских непогода. Дозволите ми да и вас томе научим.

У последње време у свету и код нас све чешће се дешавају **временске непогоде**. Неке од њих су: **олуја, снежна мећава и град**. Често нас изненаде и зато је важно да научимо како да се тада понашамо. Опасности за време олује су јаки ветрови, обилне падавине, град, удари грома.



Град — падавина у облику ледених куглица



Подсети се и линијама правилно повежи бројеве телефона и одговарајуће службе. Објасни у којим ситуацијама их зовемо и тражимо помоћ.



Хитна помоћ



Полиција



Ватрогасци

Од велике је важности да ти и твоја породица познајете поступке и кораке понашања у тим ситуацијама.

У томе ће вам помоћи „Породични приручник за понашање у ванредним ситуацијама“. Можете га преузети са званичне интернет презентације Министарства унутрашњих послова Републике Србије.



Пажљиво погледај илустрацију, уочи и испричај шта се може десити за време снажне олује праћене великим падавинама, градом и ударима грома.



Ако си доживела/доживео велику олују, опиши своје искуство.

За време олује никада не држим кишобран и штап за пецање у руци. Шта мислиш, зашто?



Како треба да се понашамо за време олује ако смо код куће:

- Склонимо са тераса, прозора или из дворишта све што би могло да падне, одлети и некога повреди;
- Затворимо прозоре, спољна врата и одмакнемо се од прозора;
- Из утичница искључујемо каблове за телевизор и рачунар;
- Избегавамо туширање и купање.

Како треба да се понашамо за време олује ако смо напољу:

- Уђемо у кућу, зграду или аутомобил;
- Склонимо се од високог дрвећа, стубова, бандера, металних објеката...;
- Уколико смо у шуми, склонимо се испод грана ниског дрвећа;
- Ако се налазимо између шуме и ливаде, радије се склонимо у шуму;
- Ако смо у води, одмах изађемо из ње;
- Ако смо у групи, треба да држимо растојање од пет метара између себе.



ЗАШТО ...

- ... руковање металним предметима може бити опасно за време грмљавине?
- ... пливање није препоручљиво за време снажне олује и грмљавине?
- ... у оваквим ситуацијама шума представља безбедније место од ливаде?
- ... у парку не треба тражити склониште испод високог дрвета?



Лако се смрзнем и зато не напуштам своје топло скровиште.



ВАЖНЕ РЕЧИ:
временске
непогоде:
олуја, град,
мећава; правила
понашања



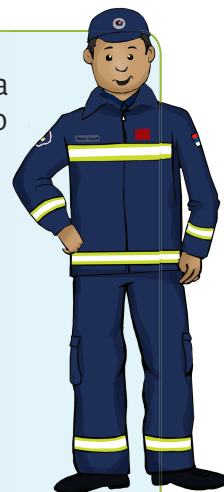
Ако си доживела/
доживео **снежну
мећаву**, опиши своје
искуство.

Како треба да се понашамо за време снежне мећаве ако смо код куће:

- У дому треба да буде довољна количине огрева и намирница;
- Треба припремити транзисторе са резервним батеријама, паметне телефоне и преносиве рачунаре са напуњеним батеријама уколико дође до прекида електричне енергије;
- Не излазите напоље без надзора родитеља;
- Останите у топлој кући док снежна мећава не прође.

Како треба да се понашамо за време снежне мећаве ако смо напољу:

- Идите на безбедно место и не излажите се мећави;
- Заштитите руке, ноге, лице;
- Носите суву и топлу одећу јер су могуће појаве промрзина;
- Избегавајте високо дрвеће, телефонске каблове.



ЗАШТО ...

- ... треба имати укључене транзисторе или паметне телефоне ако дође до прекида електричне енергије?
- ... лице, шаке и стопала треба заштитити од превелике хладноће?
- ... треба избегавати високо дрвеће под теретом снега?
- ... леденице представљају опасност?



ЗРНЦЕ ЗАНИМЉИВОГ ЗНАЊА

Ако посматраш природу, можеш сазнати да ли се спрема лоше време. Ово су само нека од веровања која постоје у народу:

- Пред кишу муве узнемирено лете и јако нападају;
- Пси су раздражљиви пред олују;
- Кад жабе јако крекећу, а ласте лете ниско, знај да ће бити кише.